

Vergaderjaar 2006–2007

30 800 D

Vaststelling van de begrotingsstaat van het Fonds economische structuurversterking voor het jaar 2007

Nr. 2

MEMORIE VAN TOELICHTING

INHOUDSOPGAVE	blz.
A. Artikelsgewijze toelichting bij het wetsvoorstel	2
Wetsartikel 1	2
B. Algemene toelichting bij de begroting	3
1. Inleiding	3
2. Uitgaven	4
3. Ontvangsten	6
4. Totaaloverzicht van het Fonds	8
C. Toelichting per begrotingsartikel	10
1. Uitgaven	10
2. Ontvangsten	24

A. ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING BIJ HET WETSVOORSTEL

Wetsartikel 1

De begrotingsstaten die onderdeel uitmaken van de Rijksbegroting, worden op grond van artikel 1, derde lid, van de Comptabiliteitswet 2001 elk afzonderlijk bij de wet vastgesteld. Het onderhavige wetsvoorstel strekt ertoe om de begrotingsstaat van het Fonds economische structuurversterking voor het jaar 2007 vast te stellen.

Alle voor dit jaar vastgestelde begrotingswetten tezamen vormen de Rijksbegroting voor het jaar 2007. Een toelichting bij de Rijksbegroting als geheel is opgenomen in de Miljoenennota 2007.

Met de vaststelling van dit wetsartikel wordt de in de begrotingsstaat opgenomen begroting van de uitgaven en de ontvangsten voor het jaar 2007 vastgesteld. De in die begroting opgenomen begrotingsartikelen worden door middel van een algemene toelichting en een toelichting per begrotingsartikel toegelicht in de onderdelen B en C van deze memorie van toelichting.

De Staatssecretaris van Economische Zaken,
C. E. G. van Gennip

De Minister van Economische Zaken,
J. G. Wijn

De Minister van Financiën,
G. Zalm

B. ALGEMENE TOELICHTING BIJ DE BEGROTING

1. Inleiding

Bij wet van 21 december 1995 is het Fonds economische structuurversterking (Fes) ingesteld (Wet Fonds economische structuurversterking, Stb. 1996, 51 en 52). Het fonds is een begrotingsfonds conform de Comptabiliteitswet 2001 en heeft als doel het financieren van investeringsprojecten van nationaal belang waarmee beoogd wordt de economische structuur te versterken. Er wordt naar gestreefd om Fes-meevallers ten opzichte van de Voorjaarsnota 2005, voor ongeveer 50% te bestemmen voor kennis- en innovatieprojecten en voor ongeveer 50% voor investeringen in de ruimtelijke economische structuur. Hiertoe worden vanuit het fonds bijdragen toegekend aan andere begrotingshoofdstukken ter financiering van dergelijke projecten. Het Fes is dus een verdeelfonds, de feitelijke projectuitgaven worden onderbouwd, geraamd en verantwoord op de andere begrotingshoofdstukken.

Nieuwe indeling van de Fes-begroting

In het verleden kende de begrotingsindeling van het Fes twee invalshoeken: een thematische en een chronologische. De thematische artikelen waren verkeer en vervoer (artikel 01.01), bodemsanering (artikel 01.02), kennisinfrastructuur (artikel 01.03) en overige projecten (01.04). De chronologische artikelen waren de investeringsimpuls 1998 (artikel 01.08), 2001 (artikel 01.09), 2004 (artikel 01.05) en 2005 (artikel 01.10).

De inzichtelijkheid van de bestemming van Fes-middelen kan aanzienlijk worden vergroot door de begroting van het Fes volledig thematisch in te delen. Een thematische indeling sluit ook goed aan op de uitkomsten van de Tijdelijke Commissie Infrastructuurprojecten (TCI). In haar reactie op het rapport van de TCI (Kamerstukken II 2004–2005, 29 283, nr. 22) heeft het kabinet voorgesteld een aantal verbeteringen aan te brengen in de wijze waarop informatie wordt verschaft over de bestemming van middelen uit het Fes. Dit betreft een verbetering in de presentatie van Fesmiddelen en ruimere aandacht voor de wijze waarop de keuze voor clusters van investeringsmaatregelen wordt verantwoord. In de ontwerp-begroting 2006 van het Fes is al belangrijke vooruitgang geboekt bij met name het laatste element. Door de Fes-begroting nu ook thematisch in te delen, wordt bij de ontwerp-begroting 2007 een verdere verbetering gemaakt.

In de Ontwerpbegroting 2007 van het Fes zal de volgende, volledig thematische indeling van de uitgaven worden gehanteerd:

De *uitgavenartikelen* worden:

- artikel 11 verkeer en vervoer;
- artikel 12 milieu en duurzaamheid;
- artikel 13 kennis en innovatie;
- artikel 14 ruimtelijke ordening;
- artikel 15 projecten in voorbereiding;

De *ontvangstenartikelen* worden:

- artikel 21 ontvangsten uit aardgasbaten;
- artikel 22 voeding uit incidentele baten;

Artikel 31 geeft het *voordelige saldo* weer (voordelig eindsaldo en voordelig beginsaldo).

Advies van de Studiegroep Begrotingsruimte

De recente snelle stijging van de gasbaten heeft geleid tot druk op de besluitvorming in het Fes. Dit is aanleiding geweest om de Studiegroep Begrotingsruimte (SBR) te vragen in te gaan op het Fes ten principale en de beheerstructuur van het Fes. De SBR stelt voor om het Fes te behouden met enkele aanpassingen. Zo adviseert de SBR een vaste voeding voor het Fes te bepalen, mede op basis van meerjarige investeringsagenda's op het gebied van kennis, innovatie en onderzoek en ruimtelijk economische gebied, die het uitgangspunt voor de Fes-uitgaven moeten zijn. De studiegroep adviseert om de huidige beleidslijn, dat uit het Fes alleen in de tijd begrensde projecten gefinancierd mogen worden, te continueren. Alle Fes-uitgaven zouden een uitgebreide KBA moeten doorlopen. Voorts zou de Fes-brug moeten worden afgeschaft en de beheersstructuur gestroomlijnd.

Het advies van de SBR betreft de volgende kabinetsperiode. Het is aan het volgende kabinet om hierover een kabinetsstandpunt in te nemen.

2. Uitgaven

In deze paragraaf wordt een overzicht gegeven van alle uitgaven die reeds uit het Fes zijn gefinancierd of waarvoor middelen zijn geraamd binnen het Fes. In paragraaf 2.1 (Besluitvorming) wordt kort ingegaan op alle besluitvorming die heeft plaatsgevonden over Fesuitgaven. In paragraaf 2.2 (Toezeggingen) en in de bijlage bij deze begroting wordt ingegaan op alle formele toezeggingen die tot nu toe door de Fesbeheerders zijn gedaan voor een bijdrage uit het Fes aan een departementale begroting, aansluitend bij de besluitvorming.

2.1 Besluitvorming

2.1.1 Besluitvorming tot 2006

Voor de **Investeringsimpuls 1994** is binnen het Fes in totaal € 3 119 mln geraamd en gerealiseerd. Daarvan heeft € 2 777 mln betrekking op verkeer en vervoer, € 229 mln op bodemsanering en € 113 mln op kennisinfrastructuur. Aan deze impuls is later het investeringsplan voor het Maritiem Research Instituut Nederland (MARIN) toegevoegd, dat ook geheel is afgerond (€ 45 mln).

Voor de **Betuwerroute en de Hogesnelheidslijn** is binnen het Fes op artikel 11 Verkeer en vervoer in totaal € 4 525 mln geraamd. Daarnaast is als onderdeel van de reeks Bereikbaarheid/voorfinanciering, Investeringsimpuls 1998, € 1 784 mln aan voorfinanciering en gemaximeerde prijsbijstelling geraamd voor de Betuwerroute en de Hogesnelheidslijn. Van de hiervoor op artikel 11 geraamde middelen is tot en met 2005 € 4 426 mln gerealiseerd.

Het project **Samen Werken Aan Bereikbaarheid** (SWAB) is ultimo 2000 geheel afgerond. Hieraan is € 549 mln bijgedragen uit het Fes.

Voor de **extra impuls voor de ruimtelijk-economische structuur** uit 1998 is in totaal € 899 mln geraamd in het Fes ten behoeve van een aantal verkeer- en vervoerprojecten. Daarvan is tot en met 2005 € 863 mln gerealiseerd.

Voor de **Investeringsimpuls 1998**, die voor een groot deel uit het Fes is gefinancierd, is in totaal € 6 353 mln binnen het Fes gereserveerd voor de periode tot en met 2011 (op het artikel 11 Verkeer en vervoer is als onderdeel van de reeks Bereikbaarheid/voorfinanciering € 1 784 mln aan voorfinanciering geraamd voor de Betuweroute en de Hogesnelheidslijn). Tot en met 2005 is op dit artikel in totaal € 2 989 mln gerealiseerd.

Voor de **Hubertustunnel** is vanuit het Fes € 11,4 mln beschikbaar gesteld en gerealiseerd. Het gaat hierbij om gemaakte kosten voor de Industriële Tunnelbouw-Methode (ITM), die uiteindelijk niet is toegepast bij de ondertunneling van het Hubertusduin.

Voor de **Investeringsimpuls 2001** is binnen het Fes in totaal € 5 635 mln gereserveerd voor investeringen in de clusters Bereikbaarheid, Natuur, Milieu en vitaliteit steden en Kennis voor de periode tot en met 2011. Hiervan is tot en met 2005 € 3 370 mln gerealiseerd.

Via de zogenaamde **Fes-brug** worden Fes-waardige projecten in het Infrastructuurfonds die voorheen werden gefinancierd uit de reguliere Rijksbegroting, voortaan gefinancierd uit het Fes. Hierdoor valt ruimte vrij op de reguliere Rijksbegroting. Het gaat in totaal om € 2 740 mln in de jaren 2000 tot en met 2011 waarvan t/m 2005 € 1 265 mln is gerealiseerd.

Voor het project **Kenniswijk** is € 45,7 mln beschikbaar gesteld binnen het Fes. Hiervan is tot en met 2005 € 21,4 mln gerealiseerd.

In het kader van het Fileplan Zichtbaar, Slim en Meetbaar (ZSM) zijn extra middelen uitgetrokken voor **mobiliteit en bereikbaarheid**. Hiervan is 60% gereserveerd binnen het Fes (€ 1 722 mln). Hiervan is tot en met 2005 € 246 mln gerealiseerd.

Voor het **Besluit subsidies investeringen kennisinfrastructuur** (Bsik) is binnen het Fes in totaal € 800 mln gereserveerd voor de periode tot en met 2011. Daarvan is tot en met 2005 € 149 mln gerealiseerd.

Binnen het Fes is voor de periode tot en met 2011 een bedrag van € 644 mln gereserveerd voor voeding van het **Waddenfonds**.

De uitgaven waarvoor reserveringen zijn opgenomen op artikel 15 Projecten in voorbereiding, worden nog niet op departementale begrotingen verantwoord. Omdat deze uitgaven daardoor prijsbijstelling zouden mislopen, is hiervoor een reservering voor **prijsbijstelling** opgenomen.

Voor de **Investeringsimpuls 2005** is binnen het Fes in totaal € 2 330 mln gereserveerd (inclusief reservering prijscompensatie). Daarvan is tot en met 2005 € 98,5 mln gerealiseerd. Daarnaast is er in 2005 besloten bepaalde investeringen voor duurzame energie (bijvoorbeeld windmolens op zee) te financieren uit het Fes (MEP). Het gaat om een bedrag van in totaal ca. € 1 miljard aan investeringen.

2.1.2 Investeringsimpuls 2006 en besluitvormingstraject

Aanvankelijk had het Kabinet besloten dat in de zomer van 2006 een Fes-impuls van € 1,4 miljard zou plaatsvinden. Daarna zijn in de zomer van 2006 echter de aardgasbaten als gevolg van de aanhoudend hogere olieprijs aangepast. Voor het Fes betekent deze aanpassing een stijging van de voeding met circa € 1,5 miljard ten opzichte van eerdere ramingen. Het kabinet heeft besloten om de nieuwe Fes-meevaller nu niet geheel te

bestemmen. Alleen de extra aardgasbaten die samenhangen met een hogere olieprijs in 2006 zullen thans met uitgaven worden belegd. Het gaat dan om € 0,5 miljard extra. Voor de Fes-impuls 2006 is op deze manier in totaal € 1,9 miljard beschikbaar gekomen.

Ten behoeve van de invulling van deze Fes-impuls zijn projectvoorstellen door de departementen ingebracht. De voorstellen voor het ruimtelijk economische en het kennisdomein zijn na een selectie (o.a. een toets op Fes-waardigheid) door respectievelijk de ICRE en CWTI getoetst door het CPB en – in het geval van innovatievoorstellen – ook door een Commissie van Wijzen. Vervolgens hebben de CWTI en het ICRE de Fes-beheerders geadviseerd over deze projectvoorstellen. De projecten in het onderwijsdomein zijn geselecteerd door de ministeries van OCW, EZ en Financiën en getoetst door het CPB. Vervolgens hebben de ministeries van OCW, EZ en Financiën de Fes-beheerders geadviseerd.

Voor de projecten die door het CPB en – in het geval van de innovatievoorstellen – door de Commissie van Wijzen als «gunstig» zijn beoordeeld stelt het Kabinet – eventueel onder nadere voorwaarden – Fes-middelen ter beschikking. Innovatievoorstellen waarover het CPB en de Commissie van Wijzen verschillend oordeelden (maar één van de twee is gunstig) zijn na aanpassing en onder voorwaarden opgenomen. Bij de voorstellen voor onderwijs is aangesloten bij het oordeel van het CPB. De door het CPB als gunstig beoordeelde voorstellen zijn gehonoreerd. Onderwijsvoorstellen die gemengd zijn beoordeeld door het CPB zijn in gewijzigde en afgeslankte vorm opgenomen. Bij de ruimtelijk economische investeringen zal het gemengde voorstel luchtkwaliteit pas definitief worden goedgekeurd na een hernieuwde beoordeling door het CPB en na advisering door de ICRE. Voorstellen die negatief scoorden zijn in alle gevallen niet gehonoreerd.

Omdat de als goed beoordeelde projecten van de departementen niet leiden tot een volledige invulling van de Fes-impuls van € 1,9 miljard, heeft het kabinet besloten om een deel van de Fes-impuls te bestemmen voor de versnelling van aanleg en onderhoud infrastructuur. Na 2010 komen deze middelen weer geheel ten gunste aan Fes-waardige projecten.

2.2 Toezeggingen

De fondsbeheerders kunnen ten laste van het fonds toezeggingen doen voor bijdragen aan begrotingshoofdstukken. In de hiertoe opgestelde toezeggingsbrieven is aangegeven onder welke voorwaarden de bijdrage beschikbaar wordt gesteld en hoe de verantwoording dient te geschieden. Tot nu toe zijn op deze wijze voor een totaalbedrag van ongeveer € 21,6 mrd toezeggingen geformaliseerd. In Bijlage I bij deze begroting vindt u de afzonderlijke toezeggingen.

3. Ontvangsten

De voeding van het fonds bestaat uit een vast percentage van de niet-belastingmiddelen uit aardgasbaten (voorheen 41,5%, 42,0% in het jaar 2006, 40,9% in 2007 en latere jaren). Het voedingspercentage 2007 wordt wettelijk vastgesteld in het Belastingplan 2007. Bij Voorjaarsnota is een beperking van de voeding van het Fes in 2007 en 2008 met € 1 mld per jaar verwerkt. Deze beperking van de voeding met € 1 mld voor het

jaar 2007 wordt in het Belastingplan 2007 geregeld. Dit ten behoeve van de voorfinanciering van lastenverlichting.

Daarnaast bestaat de voeding van het fonds uit de opbrengsten uit hoofde van de structureel bespaarde rentelasten die het gevolg zijn van het in mindering brengen op de staatsschuld van common area baten en vervreemdingen van staatsdeelnemingen. Op de structureel bespaarde rentelasten bij vervreemdingen van staatsdeelnemingen wordt de daarmee samenhangende structurele derving van dividendontvangsten in mindering gebracht. Daarnaast wordt het Fes gevoed uit een annuïteit op basis van de opbrengsten van geveilde rechten (zoals frequenties) met een looptijd gelijk aan de looptijd van de geveilde rechten.

Voor de meerjarige raming van ontvangsten uit hoofde van aardgasbaten en rentebesparingen zijn technische aannames gehanteerd. Uitgegaan is van behoedzame veronderstellingen ten aanzien van zowel olieprijs en dollarkoers als verkoop staatsdeelnemingen, veilingen en rente (rekening houdend met eventuele dividendderving). Voor de gehanteerde olieprijsen en dollarkoersen wordt verwezen naar de toelichting bij artikel 21 Ontvangsten uit aardgasbaten.

4. Totaaloverzicht van het fonds

(x € 1,0 mln)	t/m 2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	Totaal
Investeringsimpuls 1994 (incl. Marin)	3 164							3 164
BR en HSL	4 426	99						4 525
SWAB	549							549
Extra impuls 1998	863	31	5					899
Impuls 1998 (incl. voorfinanc. BR HSL)	2 989	629	1 303	1 023	1 104	1 089		8 137
Impuls 2001	3 370	651	433	379	334	449	21	5 635
Bruggetje RA 1998	1 265	275	295	285	226	194	200	2 740
Fileplan Zichtbaar, Slim en Meetbaar	246	246	246	246	246	246	246	1 722
Waddenfonds i.o.				34	34	34	542	644
Impuls 2004 (Bsik)	149	182	154	126	173	15	3	800
Impuls 2005 (inclusief prijscompensatie tranche 2006)	99	598	600	337	235	260	9	2 138
Overig (Voorfinanciering GIS, Hubertustunnel, Kenniswijk, Prijsbijstelling, Reserveringen 2011)	201	77	14	128	65	105	1 516	2 106
MEP		3	36	73	101	576	205	994
Impuls 2006		27	324	449	405	344	370	1 919
Innovatieve energie			10	20	60	60		150
Totale uitgaven	17 321	2 818	3 421	3 100	2 982	3 371	3 112	36 124
ONTVANGSTEN:								
Aardgasbaten	11 199	3 402	3 131	2 149	1 779	1 411	1 391	24 462
Rentebaten	2 283	513	564	615	635	664	584	5 858
Staatsdeelnemingen (eenmalig)	3 267							3 267
Overig vermogen	600							600
Common area	1 137							1 137
Extra export gas	1 352							1 352
Totale ontvangsten	19 837	3 915	3 695	2 764	2 414	2 075	1 975	36 676
Jaarsaldo		1 097	274	- 336	- 568	- 1 296	- 1 137	
Cumulatief saldo	2 517	3 613	3 888	3 552	2 984	1 688	551	

Het jaarsaldo is het batig (nadelig) saldo van uitgaven en ontvangsten over het betreffende begrotingsjaar. Het cumulatief saldo is het batig (nadelig) saldo tot en met het betreffende begrotingsjaar. Dit laatste saldo is als batig (nadelig) saldo opgenomen in de saldi artikelen van de Fesbegroting.

Uit de meerjarige doorkijk in bovenstaande tabel blijkt dat het fonds bij deze ramingsveronderstellingen in 2011 een cumulatief saldo heeft van € 551 mln.

De totale geraamde fondsuitgaven in enig jaar mogen niet hoger zijn dan de totale voor dat jaar geraamde ontvangsten, minus 10% van de voor dat jaar geraamde ontvangsten uit de aardgasbaten (de zogenaamde buffer), plus het cumulatief eindsaldo van het jaar ervoor. Dit is het zogenaamde kasplafond. In onderstaande tabel worden de in deze ontwerpbegroting opgenomen uitgaven geconfronteerd met het kasplafond.

(x € mln)	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Geraamde uitgaven	2 818	3 421	3 100	2 982	3 371	3 112
Kasplafond	6 091	6 995	6 437	5 788	4 918	3 524

C. TOELICHTING PER BEGROTINGSARTIKEL

1. UITGAVEN

Bijdragen van het fonds aan andere begrotingen

Artikel 11. Bijdragen aan andere begrotingen in het kader van verkeer en vervoer

Opbouw uitgaven (in € 1 000)							
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Ontwerp-begr. 2006	1 453 554	1 556 181	1 923 793	1 725 283	1 762 262	1 872 972	
1e suppl. Begr. 2006		86 761	4 699				
Mutatie		11 626	121 139	114 113	83 000	120 176	710 324
Ontwerp-begr. 2007	1 453 554	1 654 568	2 049 631	1 839 396	1 845 262	1 993 148	710 324

Op dit artikel worden de volgende bijdragen ten behoeve van het onderdeel verkeer en vervoer geraamd:

- De bijdragen aan projecten van het Infrastructuurfonds uit de investeringsimpuls 1994, 1998, de extra impuls 1998, investeringsimpuls 2001, investeringsimpuls 2005 en investeringsimpuls 2006 voorzover deze voldoende zijn uitgewerkt.
- De reservering voor de gestegen kosten van de geluidsisolatie rond Schiphol (GIS) is op dit artikel opgenomen (totaal € 169 mln). Het betreft hier uitgaven in de jaren 2002 tot en met 2004. Terugbetaling van de voorfinanciering uit het infrastructuurfonds wordt gedekt door een verlenging van de bestaande heffingen in het kader van het Heffingenbesluit Geluidhinder Burgerluchtvaart (Stb. 82 (284)) met ingang van 2008.
- Op dit artikel worden ook de middelen voor de uitvoering van het Fileplan ZSM (Zichtbaar, Slim en Meetbaar) van het Ministerie van Verkeer & Waterstaat geraamd. In dit plan zijn maatregelen opgenomen waardoor de fileproblematiek voor de gebruiker merkbaar en meetbaar moet verminderen en waardoor de betrouwbaarheid van het verkeerssysteem moet verbeteren.
- De bijdrage aan het Infrastructuurfonds ten behoeve van het versneld aanpakken van zwakke schakels in de Nederlandse kust en dijkversterking (amendement van het lid Snijder-Hazelhoff).
- De bijdragen geraamd aan het Infrastructuurfonds voor de Betuwe-route (BR) en de Hogesnelheidslijn (HSL), in totaal € 4 525 mln. Daarin zit begrepen een maximum van € 545 mln aan uitgekeerde prijsbijstelling voor deze twee projecten. De voorfinanciering uit het Fes van private bijdragen aan BR en HSL van in totaal € 1 784 mln is geraamd als onderdeel van de reeks Bereikbaarheid/voorfinanciering. De uitgaven aan de BR en de HSL worden op het Infrastructuurfonds geraamd op de artikelen 17.02 en 17.03.
- Ook worden op dit artikel de middelen geraamd voor reeds bestaande Feswaardige projecten uit het Infrastructuurfonds die voorheen ten laste van de reguliere Rijksbegroting werden gefinancierd (de zogenaamde Fesbrug uit het Regeerakkoord 1998).

Specificatie artikel 11

(x € 1 000)	Departement	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Overig V&V extra impuls 1998	IF	31 491	4 764				
Voorfinanciering GIS	IF			- 32 000	- 33 000	- 34 000	
Fileplan ZSM	IF	246 000	246 000	246 000	246 000	246 000	246 000
Amendement Snijder-Hazelhoff	IF	50 000					
HSL	IF	98 945					
Bereikbaarheid/voorfinanciering	IF	496 702	1 100 011	974 542	1 067 053	1 064 020	
Bereikbaarheid en stedelijke ontwikkeling	IF	444 761	316 826	237 178	230 840	343 040	
Fes-brug	IF	275 043	294 769	284 563	226 369	193 912	200 000
Zuidas	IF			15 000	25 000	60 000	
Betere benutting hoofdwegen							
<i>Programma filevermindering</i>	IF	8 212	41 086	15 702			
<i>Dynamisch verkeersmanagement</i>	IF		20 000	30 000			
Slimme benuttingsmaatregelen spoor	IF				10 000	10 000	
Versnelling infrastructuur							
<i>Versnelling hoofdwegen</i>	IF	3 414	26 175	20 411			102 324
<i>Beheer en onderhoud</i>	IF						107 000
<i>Waterveiligheid</i>	IF			28 000	23 000	58 176	
<i>Zwakke schakels</i>	IF			20 000	50 000	52 000	55 000
		1 654 568	2 049 631	1 839 396	1 845 262	1 993 148	710 324

Specificatie mutatie

(x € 1 000)	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Fileplan ZSM						246 000
Fes-brug		33 878				200 000
Betere benutting hoofdwegen						
<i>Programma filevermindering</i>	8 212	41 086	15 702			
<i>Dynamisch verkeersmanagement</i>		20 000	30 000			
Slimme benuttingsmaatregelen spoor				10 000	10 000	
Versnelling infrastructuur						
<i>Versnelling hoofdwegen</i>	3 414	26 175	20 411			102 324
<i>Beheer en onderhoud</i>						107 000
<i>Waterveiligheid</i>			28 000	23 000	58 176	
<i>Zwakke schakels</i>			20 000	50 000	52 000	55 000
Totaal	11 626	121 139	114 113	83 000	120 176	710 324

Toelichting op de mutatie:

- De mutatie betreft een reservering van middelen binnen het Fes voor de Fes-brug en het fileplan ZSM in 2011.
- Daarnaast worden via de Fes-brug de in het Fes gereserveerde middelen voor het Waddenfonds in 2007, uit het Fes naar het Waddenfonds geboekt.
- Op de derde plaats betreft de mutatie de bijdragen geraamd voor de volgende projecten uit de Investeringsimpuls 2006 in het kader van verkeer en vervoer:

Betere benutting hoofdwegen

Deze maatregel richt zich op een betere benutting van het hoofdwegenet en daarmee op een zichtbare vermindering van de files op de korte termijn. Het gaat hier om maatregelen als verlengen van invoegstroken, groene golf bij verkeerslichten, verbetering van aansluitingen en uitbreiding verkeerssignalering.

Slimme benuttingsmaatregelen spoor, onderdeel Moordrecht

De maatregel betreft de aanleg van een ongelijkvloerse kruising voor het spoor op de spoorlijn Gouda-Rotterdam. Deze spoorwegovergang is per uur 15 tot 20 minuten gesloten. In 2020 zullen naar verwachting 36 000 motorvoertuigen de spoorlijn kruisen. De belangrijkste bate is tijdwinst voor het wegverkeer.

Versnelling Infrastructuur

Door het inzetten van een deel van de Fes-impuls 2006 voor versnelling van infrastructuurprojecten is het voor VenW mogelijk om een aantal doelen uit de nota Mobiliteit en Waterveiligheid voortvarend te kunnen realiseren. Met name het versneld kunnen aanpakken van de meest acute problemen bij de waterkeringen is van groot belang want het gaat om de veiligheid van Nederland tegen overstromingen. Maar ook de versnellingsmogelijkheden in de wegensector als onderhoud weg en spoor dragen bij aan een betere bereikbaarheid.

De voor versnelling infrastructuur ingezette Fes-middelen zullen vanaf 2011 weer vrijvallen voor het kennisdomein en het ruimtelijk-economisch domein.

Artikel 12 Bijdragen aan andere begrotingen in het kader van milieu en duurzaamheid

Opbouw uitgaven (in € 1 000)							
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Ontwerp-begr. 2006		15 993	14 076	16 076	7 000	8 000	
1e suppl. begr. 2006		63 736	131 937	128 400	131 100	187 000	205 000
Mutatie		43 086	59 914	500	300	100	
Ontwerp-begr. 2007	12 076	122 815	205 927	144 976	138 400	195 100	205 000

Op dit artikel worden de bijdragen geraamd voor de projecten in het kader van milieu en duurzaamheid voorzover deze voldoende zijn uitgewerkt.

Specificatie artikel 12							
(x € 1 000)	Departement	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Milieutechnologie EET/IS	EZ	16 151	9 076	9 076			
Milieutechnologie PromT	VROM	8 778	4 537				
Westerschelde (inrichten EHS)	LNV	3 000	5 000	7 000	7 000	8 000	
Bodemsanering	VROM	12 500	12 500	12 500	12 500		
Luchtkwaliteit	VROM	75 186	130 414	42 700	17 700	21 100	
Luchtkwaliteit (roetfilters)	V&W	4 000	8 000				
Luchtkwaliteit	LNV	500	500	500	300	100	
MEP	EZ	2 700	35 900	73 200	100 900	165 900	205 000
Totaal		122 815	205 927	144 976	138 400	195 100	205 000

Specificatie mutatie							
(x € 1 000)		2006	2007	2008	2009	2010	2011
Luchtkwaliteit (VROM)		38 586	51 414				
Luchtkwaliteit (roetfilters, V&W)		4 000	8 000				
Luchtkwaliteit (LNV)		500	500	500	300	100	
Totaal		43 086	59 914	500	300	100	

Toelichting op de mutatie:

De mutatie betreft de overboeking van middelen van artikel 15 Projecten in voorbereiding naar artikel 12 Milieu en duurzaamheid (en naar de desbetreffende departementale begroting) voor diverse projecten uit de enveloppe Luchtkwaliteit (investeringsimpuls 2005).

Artikel 13 Bijdragen aan andere begrotingen in het kader van kennis en innovatie

Opbouw uitgaven (in € 1 000)							
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Ontwerp-begr. 2006		517 944	412 793	193 588	235 833	138 475	
1e suppl. begr. 2006		95 296	88 849	78 900	56 008	24 703	5 120
Mutatie		59 526	228 357	216 820	160 555	47 517	38 083
Ontwerp-begr. 2007	205 951	672 766	729 999	489 308	452 396	210 695	43 203

Op dit artikel worden de bijdragen geraamd voor de projecten in het kader van kennis en innovatie voorzover deze voldoende zijn uitgewerkt.

Specificatie artikel 13							
(x € 1 000)	Departement	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Kenniswijk	EZ	24 290					
Kennis Bsik (leven met water en processysteeminnovatie)	V&W/IF	8 310	7 630	5 860	5 140		
Kennis Bsik (Transumo)	V&W	4 000	6 000	8 100	7 700		
Kennis Bsik	VWS	11 152	8 646	8 725	3 258	637	2 340
Kennis Bsik	EZ	65 330	61 031	45 931	83 031	4 331	
Kennis Bsik	OCW	63 194	44 542	32 794	52 647	5 071	
Kennis Bsik	VROM	20 776	20 000	18 138	16 033		
Kennis Bsik	LNV	9 195	6 000	6 000	4 857	3 698	250
Kennis Technocentra	OCW	9 136	9 136	9 136	9 136		
Kennis (ICT en onderw)	OW	47 776	47 776	47 776	47 776	47 776	
Kennis onderzoek en innovatie	EZ	14 689	18 888	18 888	18 888	18 888	
Kennis, onderz. en inn. (vernieuwingsimpuls)	OCW	11 944	11 944	11 944	11 944	11 871	
VMBO OCW	OCW	47 278	47 278				
VMBO LNV	LNV	2 722	2 722				
Funderend onderwijs OCW	OCW	108 057	81 057				
Funderend onderwijs LNV	LNV	5 443	5 443				
VVE	OCW	9 500	9 500				
Beroepskolom OCW	OCW	76 740					
Beroepskolom LNV	LNV	4 260					
Innovatievouchers	EZ	21 000	23 000	16 000			
Faciliteiten nanotechnologie (cleanrooms)	OCW	17 000					
Holst Center	EZ	6 000	14 000	20 000			
Technostarters	EZ	5 000	4 000	3 000			
Plantkundig onderzoek	LNV	1 025	1 945	2 395	2 035	1 600	
TNO Automotive	OCW	10 800					
Sleutelgebieden	EZ	5 111	8 778	10 222	10 222	5 667	
Transgene gewassen	VROM	200	1 250	2 400	2 800	2 100	950
Grootschalige researchfaciliteiten	OCW	29 472	30 642	22 822	10 162	3 902	1 830
Transitie samenwerking TU's	OCW	10 066	10 066	10 066	10 066	10 066	
Inn.progr. en toponderzoek-GATE	OCW	1 000	2 000	2 000	2 000	2 000	1 000
Inn.progr. en toponderzoek-Haaglanden	IF		1 500	1 000	500		
Inn.progr. en toponderzoek-Phytophthora	LNV	850	975	901	929	956	5 289
Inn.progr. en toponderzoek-WCFS+	EZ		8 250	8 250	8 250	8 250	
Inn.progr. en toponderzoek-scheidingstechnologie PPS	EZ		3 750	3 750	3 750	3 750	
Inn.progr. en toponderzoek-technostarters in de creatieve industrie	EZ		1 250	1 250	1 250	1 250	
Inn.progr. en toponderzoek-potato genoom sequencing	LNV	750	750	750	750		
Inn.progr. en toponderzoek-TTI Groene Genetica	LNV	2 000	2 800	4 000	5 600	5 600	
Inn.progr. en toponderzoek-VIA(ICT schil CT infobox)	BZK		1 900				
Inn.progr. en toponderzoek-VIA	JUS		400	1 000	500	1 200	
Vit. infra-compartimentering dijken	IF	500	1 000	500			
Vit. infra-cybercrime	EZ	900	2 100	1 000			
Vit. infra-centrale technische fall back voorziening	BZK	600	4 400				
Vit. infra-bescherming tegen elektronische aanvallen	BZK	200	1 000	300			
Vit. infra-nationaal adviescentrum vitale infrastructures (NAVI)	BZK	300	2 000	2 000	700		
Vit. infra-XIRAF	JUS	100	600	800	800		
Vit. infra-reconstructie dmv 3D camera-beelden	JUS	100	900	900	1 000		
Vit. infra-CBRN-security	JUS		1 400				

Specificatie artikel 13

(x € 1 000)	Departement	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Vit. infra-cameratoezicht sensoring en triggering	JUS	1 000					
Parelsnoer	OCW		11 750	7 750	7 750	7 750	
Impuls veterinaire aviaire influenza	LNV		4 300	3 500	3 600	3 600	- 1 000
TTI watertechnologie	EZ		7 000	7 000	3 500		
NICIS	BZK		2 600	2 700	2 700	3 600	3 400
Centre for Translational Molecular Medicine	EZ		15 000	30 000	30 000		
ITER	OCW	15 000					
RSV	VWS		4 500	3 700	8 100	11 600	- 7 000
Rendement&excellentie	OCW		5 000	5 000	10 000	15 000	15 000
Investeringsagenda beta&techniek	OCW		23 000	24 500	12 500		
Leren door te experimenteren	OCW		7 500	12 500	5 000		
Beroepsonderwijs in bedrijf							
<i>Leerwerktrajecten voor jongeren op maat</i>	OCW		26 250				
<i>Fonds «versterking beroepsonderwijs-bedrijfsleven» (incl. Regie regionale keten)</i>	EZ		9 750	9 750	6 500	6 500	
<i>EVC trajecten en procedures</i>	OCW		10 500				
<i>Docentstages in het bedrijfsleven</i>	OCW		16 000				
<i>Leermateriaal en examenmateriaal</i>	OCW		29 500				
Beelden voor de toekomst	OCW		24 700	23 810	22 922	22 032	21 144
Onderwijs&ondernemerschap	EZ		5 000	8 000	5 000	2 000	
VVE	OCW		9 400	22 500	13 100		
Totaal		672 766	729 999	489 308	452 396	210 695	43 203

Specificatie mutatie

(x € 1 000)	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Kennis Bsik OCW	26 646	11 542	6 194	2 547	- 46 929	
Kennis Bsik VROM	- 2 000		1 000	1 000		
Kennis Bsik LNV	- 2 020	590	1 515	307	- 642	250
Funderend onderwijs OCW	13 500	- 13 500				
Innovatievouchers		- 7 000	7 000			
Holst Center		- 12 000	12 000			
TNO Automotive	100					
Inn.progr. en toponderzoek-GATE	1 000	2 000	2 000	2 000	2 000	1 000
Inn.progr. en toponderzoek-Haaglanden		1 500	1 000	500		
Inn.progr. en toponderzoek-Phytophthora	850	975	901	929	956	5 289
Inn.progr. en toponderzoek-WCFS+		8 250	8 250	8 250	8 250	
Inn.progr. en toponderzoek-scheidingstechnologie PPS		3 750	3 750	3 750	3 750	
Inn.progr. en toponderzoek-technostarters in de creatieve industrie		1 250	1 250	1 250	1 250	
Inn.progr. en toponderzoek-potato genoom sequencing	750	750	750	750		
Inn.progr. en toponderzoek-TTI Groene Genetica	2 000	2 800	4 000	5 600	5 600	
Inn.progr. en toponderzoek-VIA(ICT schil CT infobox)		1 900				
Inn.progr. en toponderzoek-VIA		400	1 000	500	1 200	
Vit. Infra-compartmentering dijken	500	1 000	500			
Vit. infra-cybercrime	900	2 100	1 000			
Vit. infra-centrale technische fall back voorziening	600	4 400				
Vit. infra-bescherming tegen elektronische aanvallen	200	1 000	300			
Vit. infra-nationaal adviescentrum vitale infrastructuur (NAVI)	300	2 000	2 000	700		
Vit. infra-XIRAF	100	600	800	800		
Vit. infra-reconstructie dmv 3D camerabeelden	100	900	900	1 000		
Vit. infra-CBRN-security		1 400				
Vit. infra-cameratoezicht sensing en triggering	1 000					
Parelsnoer		11 750	7 750	7 750	7 750	
Impuls veterinaire aviaire influenza		4 300	3 500	3 600	3 600	- 1 000
TTI watertechnologie		7 000	7 000	3 500		
NICIS		2 600	2 700	2 700	3 600	3 400
Centre for Translational Molecular Medicine		15 000	30 000	30 000		
ITER	15 000					
RSV		4 500	3 700	8 100	11 600	- 7 000
Rendement&excellentie		5 000	5 000	10 000	15 000	15 000
Investeringsagenda beta&techniek		23 000	24 500	12 500		
Leren door te experimenteren		7 500	12 500	5 000		
Beroepsonderwijs in bedrijf						
<i>Leerwerktrajecten voor jongeren op maat</i>		26 250				
<i>Fonds «versterking beroepsonderwijs-bedrijfsleven» (incl. Regie regionale keten)</i>			9 750	6 500	6 500	
<i>EVC trajecten en procedures</i>			10 500			
<i>Docentstages in het bedrijfsleven</i>			16 000			
<i>Leermateriaal en examenmateriaal</i>			29 500			
Beelden voor de toekomst		24 700	23 810	22 922	22 032	21 144
Onderwijs&ondernemerschap		5 000	8 000	5 000	2 000	
VVE		9 400	22 500	13 100		
Totaal	59 526	228 357	216 820	160 555	47 517	38 083

Toelichting op de mutatie:

- *Kennis Bsik-projecten* – de mutatie betreft een kasritme aanpassing aan het daadwerkelijke uitgavenpatroon van de BSIK-projecten (ICES/KIS-3 projecten) van OCW, VROM en LNV.
- *Funderend onderwijs* – middels een kasschuif worden de middelen, gereserveerd voor versterking van de arbeidstoeleiding in het (voortgezet) speciaal onderwijs, in één keer aan de gemeenten verstrekt.
- *Innovatie vouchers/Holst center* – de mutatie is het gevolg van

gewijzigde inzichten in het kasverloop van de projecten, waardoor de middelen anders over de jaren verdeeld worden.

- Daarnaast betreft de mutatie de overboeking van middelen van artikel 15 Projecten in voorbereiding naar artikel 13 Kennis en innovatie (en naar de desbetreffende departementale begroting) voor diverse projecten uit de enveloppen Innovatieprogramma's en toponderzoek en Bescherming vitale infrastructuur (investeringsimpuls 2005).
- De overige mutaties betreffen de bijdragen geraamd voor de volgende projecten uit de Investeringsimpuls 2006 in het kader van kennis en innovatie:

Parelsnoer

Deze investeringsimpuls maakt het mogelijk om nieuwe infrastructuur voor biobanken op te zetten waarmee patiëntengroepen op een gestandaardiseerde manier opgenomen en geanalyseerd kunnen worden.

Impuls veterinaire aviaire influenza onderzoek

Deze maatregel bevordert de versnelde ontwikkeling van veterinaire vogelgriep vaccins als bescherming tegen een menselijk griepandemie. Hiervoor wordt een geïntegreerd project voorgesteld op het gebied van vaccinontwikkeling, diagnostiek, immunologie, epidemiologie, praktijkgerichte bestrijding van Aviaire Influenza (AI) en de evolutie van AI virussen. Een deel van de middelen van de investeringen in versnelling van vaccinontwikkeling tegen veterinaire aviaire influenza kan worden terugverdiend. Derhalve wordt € 5 mln van de gevraagde bijdrage gefinancierd door middel van een leenconstructie.

TTI watertechnologie

Dit project betreft het opzetten van een technologisch topinstituut met als doel uitvoering van onderzoek naar drink- en industriewater, afvalwaterzuivering, interactie in natuurlijke systemen en sensortechnologie van water.

Van de € 35 mln zal € 17,5 mln worden gereserveerd op het artikel Projecten in voorbereiding voor eventuele toekenning na evaluatie van de bereikte organisatorische en inhoudelijke voortgang één jaar na de start van het onderzoeksprogramma.

NICIS

Het betreft de oprichting van het *Netherlands Institute for City Innovation Studies* met als doelstelling het verhogen van de kennisbasis voor stedelijk beleid, met een focus op de relatie tussen economische en sociale dynamiek in steden.

Centre for Translational Molecular Medicine

Het Centre for Translational Molecular Medicine heeft als doel om (inter)nationaal een leidende rol te spelen in de ontwikkeling van *molecular diagnostics* en *molecular imaging* technologieën. Deze ontwikkelingen dienen predispositie, vroegtijdige diagnose en gepersonaliseerde behandeling van patiënten mogelijk te maken.

Van de € 150 mln bijdrage wordt € 75 mln gereserveerd op het artikel Projecten in voorbereiding. Om deze reservering vrij te maken zal het penvoerende departement (EZ) vóór 1 januari 2008 aan de CWTI inzicht moeten bieden of het voorstel na aanvang goed uit de startblokken is gekomen en wat de omvang van benodigde extra middelen is. Per 1 januari 2009 zal opnieuw de balans worden opgemaakt. Bij een gunstige uitkomst ligt een aanvullende bijdrage tot het gevraagde bedrag uit het Fes (€ 200 mln) in de rede.

ITER

Het doel van deze investeringsimpuls is het ontwikkelen van een reactor voor kernfusie en kennisoverdracht aan bedrijven binnen ITER. Hiermee zal Nederland in een kansrijke positie worden gebracht voor het verwerven van opdrachten van ITER en een sterke wetenschappelijke positie binnen ITER.

RSV

Dit project betreft het cofinancieren van preklinisch en klinisch onderzoek dat noodzakelijk is om het RSV-vaccin te kunnen laten registreren voor toelating tot de markt. Als voorwaarde voor financiering uit het Fes is gesteld dat een financieringsvorm gekozen wordt waarbij verkregen royalty's (deels) ten goede komen aan de Nederlandse staat. Daarom is voor een leenconstructie gekozen.

Rendement & excellentie

Het project «rendement & excellentie» betreft het tijdelijk ondersteunen van kansrijke projecten die tot doel hebben meer rendement en/of excellentie in het hoger onderwijs te realiseren. De kansrijkheid wordt beoordeeld door een onafhankelijke commissie van wijzen danwel een uitvoeringsorganisatie van OCW of EZ.

Investeringsagenda bèta & techniek

Deze investeringsimpuls maakt het mogelijk om randvoorwaardelijke knelpunten van het onderwijs in bèta & techniek aan te pakken. Het betreft onder andere deelprojecten gericht op uitwisseling van docenten in het voortgezet en hoger onderwijs, bijscholing docenten in primair onderwijs en het bijscholen van PABO-studenten, en het aanpassen van de fysieke leeromgeving in het voortgezet onderwijs.

Leren door te experimenteren

Met dit project zullen experimenten en onderzoeken plaatsvinden op het gebied van doeltreffendheid van onderwijs aan hoogbegaafde leerlingen en efficiency in het primair en voortgezet onderwijs.

Beroepsonderwijs in bedrijf

Het beroepsonderwijs en het bedrijfsleven worden middels dit project beter aangesloten. Het betreft een integrale aanpak met de volgende elementen: a) het realiseren van leerwerktrajecten voor kwetsbare groepen werklozen (onder andere jongeren zonder startkwalificatie en werkzoekenden), b) een fonds voor samenwerkingsverbanden van bedrijven en scholen ter stimulering van innovatieve leerwerktrajecten en c) investeringen in randvoorwaarden voor leerwerk en EVC (Erkennen van Verworven Competenties)-trajecten (bijvoorbeeld praktijkplaatsen en leren examenmateriaal, EVC-procedures, docentstages in het bedrijfsleven).

De onzekerheid van effectiviteit van de diverse delen, het belang te experimenteren en de samenloop met financiering van leerwerkplaatsen, docentstages en leermiddelen uit de Fes-ronde 2005 zijn redenen om voor deze onderdelen van het project middelen in twee fasen beschikbaar te stellen (verdeling middelen 50%/50%). Het tweede deel middelen komt beschikbaar na een positieve evaluatie in 2008.

Beelden voor de toekomst

Het project behelst het ontsluiten van in archieven beschikbaar audiovisueel materiaal uit de 20ste eeuw via restauratie, conservatie, digitalisering en dienstverlening. Voor het project komt per saldo maximaal € 90 mln

beschikbaar uit het Fes. Dit saldo bestaat uit € 154 mln uitgaven binnen de projectperiode van 2007–2013 en € 64 mln ontvangsten die tussen 2014 en 2025 binnenkomen op de begroting van OCW en volledig terugvloeien naar het Fes.

Onderwijs & ondernemerschap

Dit project betreft het financieren van lokale projecten op het vlak van ondernemerschapsonderwijs en het oprichtingen van een aantal *centres of entrepreneurship* bij universiteiten en hogescholen naar Amerikaans voorbeeld.

VVE

Het project betreft het versterken en versnellen van doelgroepbereik van voor- en voerschoolse educatie middels het introduceren van educatieve programma's in kinderdagverblijven te introduceren (versnelde uittrede van gemeenten uit voerschoolse educatie).

Artikel 14 Bijdragen aan andere begrotingen in het kader van ruimtelijke ordening

Opbouw uitgaven (in € 1 000)							
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Ontwerp-begr. 2006		25 378	12 000	5 000	5 000	5 000	
1e suppl. begr. 2006		202 150	212 268	83 557	23 021	20 087	20 654
Ontwerp-begr. 2007	184 440	227 528	224 268	88 557	28 021	25 087	20 654

Op dit artikel worden de bijdragen geraamd in het kader van ruimtelijke ordening voor zover deze voldoende zijn uitgewerkt.

Specificatie artikel 14							
(x € 1 000)	Departement	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Vitaliteit steden/Sleutelprojecten	VROM	93 600	180 278	25 800	14 300	10 900	
Natuur, milieu en stedelijke ontwikkeling (bedrijventerreinen)	EZ	7 351					
BIRK&Saneringsregeling	VROM	103 077	31 990	57 757	8 721	9 187	20 654
BIRK/A2 Maastricht	IF	18 000	5 000	5 000	5 000	5 000	
Restauratie rijksmonumenten	OCW	2 500					
Archeologisch bodemonderzoek (Malta)	OCW	3 000	7 000				
Totaal		227 528	224 268	88 557	28 021	25 087	20 654

Artikel 15 Projecten in voorbereiding

Opbouw uitgaven (in € 1 000)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Ontwerp-begr. 2006		436 375	519 294	531 941	590 484	1 554 357	
1e suppl. begr. 2006		- 242 540	- 280 137	- 283 247	- 293 953	- 789 432	542 052
Mutatie		- 53 486	- 28 253	289 074	221 632	182 005	1 590 500
Ontwerp-begr. 2007	-	140 349	210 904	537 768	518 163	946 930	2 132 552

Op dit artikel worden alle middelen geraamd die binnen het Fes worden gereserveerd voor projecten die in voorbereiding zijn. Zodra de projecten voldoende zijn uitgewerkt, worden de middelen overgeheveld naar de desbetreffende artikelen van de Fes-begroting en de departementale begrotingen. Het gaat om de volgende reserveringen:

- De nog niet naar artikel 11 (Verkeer en vervoer) overgehevelde middelen voor Feswaardige projecten in het kader van verkeer en vervoer.
- De nog niet naar artikel 12 (Milieu en duurzaamheid) overgehevelde middelen voor Feswaardige projecten in het kader van milieu en duurzaamheid.
- De nog niet naar artikel 13 (Kennis en innovatie) overgehevelde middelen in het kader van kennis en innovatie.
- De nog niet naar artikel 14 (Ruimtelijke ordening) overgehevelde middelen voor Feswaardige projecten in het kader van ruimtelijke ordening.
- Een raming van prijsbijstelling voor de reserveringen op dit artikel.

Specificatie artikel 15

(x € 1 000)	Departement	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Verkeer en vervoer							
Bijdrage systeemkosten tolheffing PMR	IF	15 099	55 363	10 066	10 066	10 066	
Infrastructuur Noordvleugel	IF			133 000	53 000		389 000
Enveloppe NoMo	IF						495 000
Milieu en duurzaamheid							
Milieutechnologie	EZ	4 567	30	4 567	13 703	13 703	
Waddenfonds	i.o.			33 878	33 878	33 878	542 052
Luchtkwaliteit	VROM	18 476		25 808	14 134	43 222	
Bodemsanering	VROM		66	99	99	66	
Duurzaamheid	divers	50 330	22 430	50 330	50 330	50 330	
Duurzaamheid-biobrandstoffen	V&W		12 500				
Duurzaamheid-UKR	EZ		15 400				
MEP	EZ					410 000	
Duurzaamheid (in zomer 2005 bestemd, tezamen met de meevaller voor o.a. Westerschelde)							85 000
Groninger pijpleiding	VROM			9 000			
Enveloppe luchtkwaliteit	VROM			40 000	40 000	40 000	30 000
Innovatieve energie	EZ		10 000	20 000	60 000	60 000	
Kennis en innovatie							
Kennis BSIK	WVS	41				1 517	
Kennis onderzoek en innovatie	OCW	- 6					
Technocentra	OCW	753				9 136	
Kennis	divers		1 631	1 349	489		
Transgene gewassen	VROM		365				
Topinstituut Farma	VWS	17 198	32 198	32 198	32 198	16 000	
Innovatieprogramma's en top-onderzoek	divers	23 786	4 811	5 485	3 657	291	
Maatschappelijke sectoren en ICT	EZ	4 026	16 106	20 132			
Vrije ruimte kennis, innovatie en onderwijs	divers						168 000
TTI watertechnologie	EZ				3 500	7 000	7 000
Centre for Translational Molecular Medicine	EZ				7 500	30 000	37 500
Beroepsonderwijs in bedrijf	divers			49 875	64 875		
Ruimtelijke ordening							
BIRK projecten	VROM/V&W	2 987	454		9 131	12 784	
Natuur, milieu en stedelijke ontwikkeling (sleutelprojecten)	VROM				1 439		
Enveloppe NoRu	VROM						225 000
Integrale gebiedsopgaven	divers		25 000	75 000	75 000	75 000	
Divers							
Enveloppe Bescherming vitale infrastructuur	divers	240	240	140	240	4 240	
Prijsbijstelling artikel 15	divers	2 852	14 310	26 841	44 924	129 697	41 000
Totaal		140 349	210 904	537 768	518 163	946 930	2 132 552

Specificatie mutatie

(x € 1 000)	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Waddenfonds		- 33 878				
Innovatieprogramma's en toponderzoek	- 4 600	- 23 575	- 22 901	24 729	- 28 095	
Luchtkwaliteit	- 43 086		- 9 000	- 51 714	- 100	
Duurzaamheid		- 27 900				
Duurzaamheid-biobrandstoffen		12 500				
Duurzaamheid-UKR		15 400				
Bescherming Vitale Infrastructuur	- 5 800	- 5 800	- 5 900	- 5 800	- 1 800	
PMR						389 000
Infrastructuur Noordvleugel			133 000	53 000		495 000
Enveloppe NoMo						113 000
Enveloppe NoRu						225 000
Duurzaamheid (in zomer 2005 bestemd, tezamen met de meevaller voor o.a. Westerschelde)						85 000
Vrije ruimte kennis, innovatie en onderwijs						168 000
TTI watertechnologie				3 500	7 000	7 000
Centre for Translational Molecular Medicine				7 500	30 000	37 500
Beroepsonderwijs in bedrijf			49 875	64 875		
Groninger pijpleiding			9 000			
Integrale gebiedsopgaven		25 000	75 000	75 000	75 000	
Enveloppe luchtkwaliteit			40 000	40 000	40 000	30 000
Innovatieve energie	10 000	20 000	60 000	60 000		
Prijsbijstelling artikel 15						41 000
Totaal	- 53 486	- 28 253	289 074	221 632	182 005	1 590 500

Toelichting op de mutaties:

- Waddenfonds – Vanaf 2007 is het Waddenfonds operationeel. Via de Fes-brug worden de in het Fes gereserveerde middelen voor het Waddenfonds in 2007, uit het Fes naar het Waddenfonds geboekt.
- De mutatie betreft de overboeking van middelen van artikel 15 Projecten in voorbereiding naar de desbetreffende uitgaven artikel (respectievelijk de desbetreffende departementale begroting) voor diverse projecten uit de enveloppen Innovatieprogramma's en toponderzoek, Luchtkwaliteit en Bescherming Vitale Infrastructuur (investeringsimpuls 2005).
- Reservering Biobrandstoffen (duurzaamheidsenveloppe) – Doel van het programma is de reductie van CO₂ door het stimuleren en ondersteunen van projecten die zich richten op de productie of het gebruik van innovatieve biobrandstoffen voor transport. Innovatieve biobrandstoffen reduceren minstens 10%-punt meer CO₂ ten opzichte van fossiele brandstoffen dan eerste generatie biobrandstoffen. Het programma staat open voor investerings- en toepassingsprojecten. In aanmerking komen in Nederland gevestigde ondernemingen en maatschappelijke organisaties, lokale en regionale overheden die investeren in projecten die zich richten op het reduceren van CO₂ door transport. Beoordelingscriteria voor projecten zijn de mate van verbetering van de CO₂-balans, subsidie effectiviteit en marktpotentieel en slaagkans.
- Reservering UKR (duurzaamheidsenveloppe) – Het doel van de Unieke Kansen Regeling (UKR) is het bevorderen van een overgang («transitie») naar een duurzame energiehuishouding. Het streven van de Nederlandse overheid is dat energievoorziening minder afhankelijk wordt van fossiele brandstoffen (aardolie, aardgas en steenkool). De Unieke Kansen Regeling stimuleert projecten waarin Nederlandse marktpartijen samenwerken aan de overgang naar een duurzame

energiehuishouding en subsidieert de onrendabele top van projecten, tot een maximum van 40% van de extra investeringen met een maximum van € 4 mln. per project. Inhoudelijk moeten projecten passen in de gedefinieerde «transitiepaden». Projecten worden ingediend bij SenterNovem. Beoordelingscriteria zijn ondermeer de CO₂-reductie, kosteneffectiviteit van de CO₂-reductie, en de mate van reductie van niet CO₂-emissies.

- Voor de jaren 2011–2020 zijn binnen het Fes middelen gereserveerd die bestemd zijn voor het Project Mainportontwikkeling Rotterdam (PMR), de Noordvleugel, Duurzaamheid, Kennis, de Nota Mobiliteit en de Nota Ruimte. Deze projecten/enveloppes zullen nader uitgewerkt worden alvorens middelen aan de departementale begrotingen worden toegevoegd. De mutatie betreft het verwerken van de reservering voor 2011 van de meerjarig geraamde bedragen.
- Reservering Innovatieve energie – De regeling Milieukwaliteit Electriciteitsproductie (MEP) bestaat uit een subsidie voor de onrendabele top op de productie van duurzame energie. De regeling wordt op nul gezet, omdat met de nu ingediende projecten de doelstelling voor 9% duurzame elektriciteit in 2010 wordt gerealiseerd. Ter aanvulling hierop zal EZ ten behoeve van besteding uit het Fes Fes-waardige projectvoorstellen indienen voor innovatieve projecten op het gebied van duurzame energie. Hiervoor wordt een bedrag van € 150 mln. gereserveerd.
- Daarnaast worden op dit artikel de middelen geraamd die binnen het Fes worden gereserveerd voor de projecten TTI watertechnologie, Centre for Translational Molecular Medicine en Beroepsonderwijs in bedrijf uit de investeringsimpuls 2006 (zie ook de toelichting op artikel 13).
- Een deel van de Fes-middelen Zuidas (uit de Fes-reservering voor wegontsluiting Noordvleugel) komt al beschikbaar in de jaren 2008–2009 in plaats van in de periode 2011–2014. Het gaat om het deel dat bestemd is voor de aanleg van het kerngebied van de A10 door de Zuidas Dok Onderneming.
- De overige mutaties betreffen de bijdragen geraamd voor de volgende projecten uit de Investeringsimpuls 2006:

Groninger pijpleiding

Deze maatregel betreft het opruimen van de rioolpijpleiding in Groningen. Er zijn geen verhaalsmogelijkheden op de oorspronkelijke vervuiler. De baten zijn substantieel omdat er bij lekkage gevaarlijke stoffen zullen uitstromen.

Integrale gebiedsopgaven

In de periode 2011–2014 is € 900 mln bestemd voor integrale gebiedsopgaven uit de Nota Ruimte. Uit dit budget zullen ook eventuele uitgaven ten behoeve van de Greenports worden gefinancierd. Het budget voor deze reservering van € 900 mln wordt verhoogd met € 100 mln. Deze € 100 mln komt in de periode 2007–2010 beschikbaar. Projecten uit deze reservering moeten in ieder geval Fes-waardig zijn, van boven lokale betekenis zijn en een positieve maatschappelijke kosten-baten analyse hebben.

Versnelling integrale gebiedsopgaven

In de Nota Ruimte is in de periode 2011–2014 in het Fes € 900 mln bestemd voor integrale gebiedsopgaven. Het voorstel betreft het eerder beschikbaar komen van middelen ad € 150 mln voor integrale gebiedsopgaven. Hiertegenover staat een evengrote verlaging in de periode

2011–2014. Van de in het ICRE advies genoemde vier projecten (IJ-oever, Eindhoven A2 zone, Klavertje 4 en Hoeksche Waard) zal op korte termijn, na fasering en optimalisatie, bekeken worden of ze gehonoreerd kunnen worden.

Enveloppe luchtkwaliteit

Extra inzet voor luchtkwaliteit is nodig om wegen- en andere bouwprojecten doorgang te laten vinden.

De nadere invulling van de enveloppe luchtkwaliteit zal nog plaatsvinden. De enveloppe is bestemd voor maatregelen die lokaal effect hebben. Het CPB zal gevraagd worden de voorstellen te toetsen waarna de ICRE over de nadere invulling zal adviseren.

2. ONTVANGSTEN

Ontvangsten van het fonds

Artikel 21 Ontvangsten uit aardgasbaten

Opbouw ontvangsten (in € 1000)							
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Ontwerp-begr. 2006		2 756 000	2 226 000	1 568 800	1 356 800	1 399 000	
1e suppl. begr 2006		415 000	239 000	119 200	260 200	8 000	
Mutatie		231 000	666 000	461 000	162 000	4 000	1 391 000
Ontwerp-begr. 2007	2 562 200	3 402 000	3 131 000	2 149 000	1 779 000	1 411 000	1 391 000

Op dit artikel zijn de voor het fonds bestemde ontvangsten uit aardgas geraamd. Het betreft 40,9% van de niet-belastingontvangsten uit aardgas, zoals geraamd op de begroting van Economische Zaken (42,0% in het jaar 2006).

Toelichting op de mutatie

De bepalende factoren voor de geraamde aardgasbaten zijn de aardgasprijs, die gerelateerd is aan de prijs van olie in dollars, de veranderde euro/dollar koers en het volume van de verkopen. Uitgegaan is van de volgende veronderstellingen:

Kengetallen aardgasbatenraming							
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Hoeveelheidsgegevens:							
Productie (mrd m ³)	73	79	80	79	78	77	74
Prijsgegevens (bron:CPB):							
Euro/dollarkoers (€/\$)	1,24	1,24	1,25	1,20	1,20	1,20	1,20
Olieprijs (\$/vat)	54,4	68	70	26	26	26	26

Artikel 22 Voeding uit incidentele baten

Opbouw ontvangsten (in € 1000)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Ontwerp-begr. 2006		539 354	563 383	583 232	606 374	648 337	
1e suppl. begr 2006		- 12 698	7 491	25 176	11 862	- 1 252	
Mutatie		- 13 912	- 6 760	6 560	17 060	17 060	584 060
Ontwerp-begr. 2007	509 676	512 744	564 114	614 968	635 296	664 145	584 060

Met ingang van 1999 worden eenmalige opbrengsten in de vermogenssfeer ten gunste van de staatsschuld gebracht en komen de daardoor structureel bespaarde rentelasten (gecorrigeerd voor eventuele dividenderving) ten gunste van het Fes.

Voor zover de voeding betrekking heeft op opbrengsten van veilingen van rechten, wordt met ingang van 2002 op dit artikel de voeding van het Fes geraamd op basis van annuïteiten. Voor een nadere toelichting hierop wordt verwezen naar de algemene toelichting bij deze begroting.

Toelichting op de mutatie

Actualisering van de ramingen voor het verkopen van staatsdelenemingen leidt per saldo tot extra voeding van het Fes van ca. € 38 mln. Tevens worden de opbrengsten uit incidentele baten geëxtrapoleerd naar 2011.

Saldi

Artikel 31 Voordelig eindsaldo/beginsaldo

Voordelig eindsaldo

Opbouw standen (in € 1000)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Ontwerp-begr. 2006		2 924 286	2 831 714	2 511 858	1 874 452	342 985	
1e suppl. begr 2006		532 798	621 673	758 439	1 114 325	1 678 715	
Mutatie		156 336	434 418	281 470	- 4 957	- 333 695	
Ontwerp-begr. 2007	2 516 702	3 613 420	3 887 805	3 551 767	2 983 820	1 688 005	551 332

Op dit artikel wordt het voordelig eindsaldo geraamd. Het voordelig eindsaldo is gelijk aan het positieve verschil in enig jaar tussen de ontvangsten inclusief batig beginsaldo en de uitgaven inclusief nadelig beginsaldo.

Toelichting op de mutatie

De nieuwe mutatie is per saldo het gevolg van de mutaties in de bijdragen aan de begrotingshoofdstukken en bij de ontvangsten. Een neerwaartse mutatie in de bijdragen leidt tot een opwaartse mutatie bij het voordelig eindsaldo. Een opwaartse mutatie bij de ontvangsten (inclusief het

voordelig beginsaldo) heeft hetzelfde effect. De nieuwe mutatie is als volgt opgebouwd (de raming in 2011 vloeit voort uit de extrapolatie van de uitgaven en ontvangsten):

(x € 1 000)	2006	2007	2008	2009	2010
Uitgavenmutatie 11	- 11 626	- 121 139	- 114 113	- 83 000	-120 176
Uitgavenmutatie 12	- 43 086	- 59 914	- 500	- 300	- 100
Uitgavenmutatie 13	- 59 526	- 228 357	- 216 820	- 160 555	-47 517
Uitgavenmutatie 15	53 486	28 253	- 289 074	- 221 632	- 182 005
Ontvangstenmutatie 21	231 000	666 000	461 000	162 000	4 000
Ontvangstenmutatie 22	- 13 912	- 6 760	6 560	17 060	17 060
Mutatie voordelig beginsaldo		156 336	434 418	281 470	-4 957
Correctie voordelig eindsaldo		- 1	- 1		
Totaal mutatie	156 336	434 418	281 470	- 4 957	- 333 695

De technische correctie van het voordelig eindsaldo is nodig vanwege cumulatie van afrondingsverschillen.

Voordelig beginsaldo

Opbouw standen (in € 1000)	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Ontwerp-begr. 2006		2 180 803	2 924 286	2 831 714	2 511 858	1 874 452	
1e suppl. begr 2006		335 899	532 798	621 673	758 439	1 114 325	
Mutatie			156 336	434 418	281 470	- 4 957	
Ontwerp-begr. 2007	1 300 849	2 516 702	3 613 420	3 887 805	3 551 767	2 983 820	1 688 005

Op dit artikel wordt het voordelig eindsaldo van het voorafgaande jaar geraamd, welk saldo op grond van het eerste lid van artikel 4 van de Wet Fes ten gunste van de begroting van het fonds in enig jaar komt (zie ook de toelichting bij uitgavenartikel 31 Voordelig eindsaldo). Het voordelig eindsaldo van jaar t is het voordelig beginsaldo van jaar t+1.

Toelichting op de mutatie

De nieuwe mutatie sluit aan op de mutatie in het voordelig eindsaldo van het voorafgaande jaar en is bij dat artikelonderdeel nader toegelicht.

BIJLAGE I

Specificatie van toezeggingen			
Aan	d.d.	Voor project(en)	(in € mln)
EZ	16.08.94	HPCN en NOBIS	27,2
VenW	16.08.94	Verkeer en vervoer, Bodemsanering, LWI, Transporttechnologie en Ondergronds bouwen	2 071,50
VROM	16.08.94	Bodemsanering	136,1
OCW	16.08.94	Mainport Rotterdam en MIBITON	20,4
LNV	16.08.94	Agro ketenmanagement	13,6
VenW	16.02.96	Betuweroute (BR)	43,6
EZ	15.08.96	MARIN	45,4
VenW	20.12.96	Betuweroute en Hogesnelheidslijn	1 832,80
VenW	22.01.98	Hogesnelheidslijn (HSL)	7,7
VenW	12.01.99	Samen Werken Aan Bereikbaarheid (SWAB)	592,2
VenW	12.01.99	Betuweroute (BR)	315,4
VenW	12.01.99	Impuls ruimtelijk economische structuur	846,8
VenW	12.01.99	Doorloop na 1998 van verkeer en vervoer projecten uit Investeringsimpuls 1994	830,4
VenW	12.01.99	Hogesnelheidslijn (HSL)	23,6
VROM	12.01.99	Impuls ruimtelijk economische structuur, ontsluiting vinex-locatie Deventer – Colmschate Noord. 11,3	
VROM	15.10.99	Stichting kennisontwikkeling en kennistransfer Bodem (SKB)	15,9
VenW	15.10.99	Ondergronds Logistiek Systeem (OLS)	4,1
EZ	15.10.99	Gigaport	64,4
VenW	15.10.99	Connekt, Kenniscentrum Verkeer en Vervoer	15,9
VenW	15.10.99	Expertisenetwerk Meervoudig Ruimtegebruik (EMR)	15,9
OCW	15.10.99	Wetenschap en Technologie Centrum Watergraafsmeer	13,6
OCW	15.10.99	Biomade	6,8
OCW	15.10.99	Kaderregeling Technocentra	18,2
LNV	15.10.99	Ketennetwerken, Clusters en ICT (KLICT)	13,2
OCW	15.10.99	Delfts Cluster	19,1
VenW	21.12.99	Samen Werken Aan Bereikbaarheid (SWAB)	- 45,4
VenW	21.12.99	Bereikbaarheidsimpuls 1998	148,8
EZ	21.12.99	Economie Ecologie en Technologie (EET)	18,2
EZ	21.12.99	Regeling Kennis Experimentele Faciliteiten	11,3
VROM	21.12.99	Programma Milieutechnologie (ProMT)	9,1
VROM	21.12.99	Nationaal Initiatief voor Duurzame Ontwikkeling (NIDO)	12,7
VenW	18.12.00	Bereikbaarheid voorfinanciering	505,6
OCW	18.12.00	ICT en Onderwijs	467,4
OCW	18.12.00	Kennis, onderzoek en innovatie	113,4
VenW	19.12.00	Hogesnelheidslijn (HSL)	172,4
VenW	19.12.00	Fes-brug	158,8
VenW	21.02.01	Prijscompensatie Samen Werken Aan Bereikbaarheid (SWAB)	2,5
VenW	21.02.01	Hubertustunnel (inclusief prijscompensatie)	27,4
VenW	20.12.01	Prijscompensatie Investeringsimpuls 1994	8,1
VenW	20.12.01	Prijscompensatie Impuls ruimtelijk economische structuur	26,5
VenW	20.12.01	Prijscompensatie Hubertustunnel	1
VenW	20.12.01	Prijscompensatie Bodemsanering	1,2
VenW	2.11.01	Kenniswijk Eindhoven	45,4
VenW	2.11.01	Hogesnelheidslijn (HSL)	375,7
VenW	2.11.01	Voorfinanciering Samen Werken Aan Bereikbaarheid (SWAB)	506,9
VenW	2.11.01	Bereikbaarheidsoffensief Randstad (BOR)	259,3
VenW	2.11.01	Fes-brug	237
OCW	2.11.01	Prijscompensatie ICT en Onderwijs (impuls 2001)	21
OCW	2.11.01	Prijscompensatie kennis, onderzoek en innovatie	5,1
EZ	2.11.01	Herstructurering bedrijventerreinen	47,4
EZ	2.11.01	Kennis, onderzoek en innovatie	237,1
VenW	20.12.01	Ven W impuls 1994	9,1
VenW	2.05.02	Voorfinanciering Geografische Informatie Systemen (GIS)	169
EZ	30.01.03	Prijscompensatie tranche 2002 Kenniswijk	0,3
EZ	30.01.03	Prijscompensatie tranche 2002 Milieu en stedelijke ontwikkeling (Bedrijventerreinen)	0,3
EZ	30.01.03	Prijscompensatie tranche 2002 Kennis, onderzoek en innovatie	1,6
OCW	30.01.03	Prijscompensatie tranche 2002 Kennis (ICT en Onderwijs)	3,2
OCW	30.01.03	Prijscompensatie tranche 2002 Kennis, onderzoek en innovatie	0,8
VenW	30.01.03	Prijscompensatie tranche 2002 voor verschillende projecten	76,2

Specificatie van toezegingsbrieven

Aan	d.d.	Voor project(en)	(in € mln)
VenW	30.01.03	Infrastructuurfonds	2 129,6
EZ	19.02.03	Milieutechnologie EET	9,1
VROM	3.03.03	Programma Milieutechnologie (ProMT) 2003	3,7
OCW	14.07.03	Technocentra	27,2
EZ	11.12.03	ICES/KIS-3-projecten	308,9
OCW	11.12.03	ICES/KIS-3-projecten	248,9
VWS	11.12.03	ICES/KIS-3-projecten	44,8
VROM	11.12.03	ICES/KIS-3-projecten	90
VenW	11.12.03	ICES/KIS-3-projecten	37,4
VROM	16.12.03	Programma Milieutechnologie (ProMT)	13,6
VROM	16.12.03	Nieuwe Sleutelprojecten (NSP)	339,9
VenW	16.12.03	Enveloppe Mobiliteit (Strategisch Akkoord 2002)	1 476,0
VenW	16.12.03	HSL-zuid bevestiging 2003	430,9
VenW	16.12.03	Verkeer&Vervoer, Impuls 1998 bevestiging 2003	604,5
VenW	16.12.03	Bereikbaarheidsoffensief Randstad (BOR) bevestiging 2003	753
VenW	16.12.03	Fes-bruggetje bevestiging 2003	283,3
VenW	16.12.03	Betuweroute bevestiging 2003	286,9
VenW	9.1.04	Hubertustunnel	- 17,1
EZ	21.02.03	ICES/KIS-3-projecten	0,5
LNV	18.3.04	ICES/KIS-3-projecten Transitie duurzame landbouw	30
VenW	18.3.04	ICES/KIS3-projecten Transitie duurzame mobiliteit	30
VROM	18.3.04	ICES/KIS3-projecten Systeeminnovaties	10
EZ	3.6.04	SOS-Regeling	45,4
VenW	18.11.04	Betuweroute (BR) bevestiging 2004	112,8
VenW	18.11.04	Hogesnelheidslijn HSL bevestiging 2004	9,4
VenW	18.11.04	Bereikbaarheidsoffensief Randstad (BOR) bevestiging 2004	735,4
VenW	18.11.04	Fes Brug bevestiging 2004	187,7
VenW	18.11.04	Verkeer en vervoer, impuls 1998 bevestiging 2004	88,1
VenW	17.12.04	BIRK-projecten (Hoogmade, A2 Maastricht, W4 Leiderdorp)	69,9
OCW	7.12.05	Kennis Technocentra	45,4
OCW	7.12.05	Modernisering VMBO scholen	300,0
OCW	7.12.05	VVE	19,0
OCW	7.12.05	Beroepskolom MBO	81,0
EZ	7.12.05	Innovatievouchers	60,0
OCW	7.12.05	Faciliteiten nanotechnologie (cleanrooms)	17,0
EZ	7.12.05	Holst Center	40,0
EZ	7.12.05	Technostarters	12,0
LNV	7.12.05	Plantkundig onderzoek	9,0
OCW	7.12.05	TNO Automotive	10,7
EZ	7.12.05	Sleutelgebieden	40,0
LNV	7.12.05	Westerschelde (inrichten EHS)	30,0
VenW	7.12.05	Zuidas	100,0
OCW	7.12.05	Monumenten (restauratie rijksmonumenten)	100,0
OCW	7.12.05	Malta (archeologisch bodemonderzoek)	10,0
VWS	7.12.05	Topinstituut Farma	130,0
VROM	10.01.06	Transgene gewassen	10,0
VROM	10.01.06	Budget Investerings Ruimtelijke kwaliteit (BIRK)	357,5 *
VenW	18.01.06	Betuweroute (BR) bevestiging 2005	- 4,8
VenW	18.01.06	Hogesnelheidslijn HSL bevestiging 2005	294,4
VenW	18.01.06	Bereikbaarheidsoffensief Randstad (BOR) bevestiging 2005	640,0
VenW	18.01.06	Fes Brug bevestiging 2005	150,7
VenW	18.01.06	Verkeer en vervoer, impuls 1998 bevestiging 2005	120,6
OCW	16.08.06	MS&ICT Contentstimuleringsregeling	1,2
VWS	16.08.06	MS&ICT KOALA	1,2
VWS	16.08.06	MS&ICT Madonna	1,2
VenW	16.08.06	MS&ICT MultiModaal Mobiliteitsplatform	1,2
BZK	16.08.06	MS&ICT Opschaling beveiligingsketens	1,2
Totaal			21 607,80

* Met deze toezegingsbrief komen alle eerdere toezegingsbrieven aan VROM met betrekking tot de BIRK projecten te vervallen.

1. Toezeggingen sinds september 2005

Overleg	Datum	Omschrijving	Stand van zaken
AO VTE-Raad	09-03-06	Voor de zomer een brief aan de Kamer over de besteding van de Fes-gelden voor duurzame energie	Brief is 10 juli aan kamer gezonden. (Kamerstuk 29 023, nr. 28)
Spoeeddebat NedCar	27-04-06	Naar aanleiding van vraag V.d. Laan over brief aan Kamer inzake keuzes Fes en projecten voor Limburg heeft Staatssecretaris EZ toegezegd Kamer te zullen informeren op moment dat keuzes worden gemaakt	Middels deze begroting en de Miljoenennota 2007 wordt gecommuniceerd aan welke projecten financiering uit de Fes-meevaller zal worden toegekend.
		Naar aanleiding van een vraag van Kamerlid Smeets over extra inspanning Fes procedure heeft de Staatssecretaris van EZ toegezegd dat zij zal zorgen voor een zo goed mogelijke voorbereiding Limburgse Fes projecten en zal trachten een versnelling in de tijd te bewerkstelligen	Middels deze begroting en de Miljoenennota 2007 wordt gecommuniceerd aan welke projecten financiering uit de Fes-meevaller zal worden toegekend.
Debat voorjaarsnota 2006	TK II, 2005/06, 30 560	Toezegging dat een wijziging van de wet wordt voorbereid inzake het lenen van geld uit het Fes voor andere doelen dan structuurversterkende doelen. Zie de handelingen voor nadere informatie.	Wetswijziging wordt voorbereid

2. Moties sinds september 2005

Indiener	Omschrijving	Vindplaats	Stand van zaken
De Nerée tot Babberich	Verzoekt te komen met concrete voorstellen tot terugdringing van het gebruik van fossiele brandstoffen in de glastuinbouw.	Kamerstukken II, 2005/06, 30 560, nr. 9 (Voorjaarsnota 2006)	Is integraal onderdeel van het besparingsbeleid van het kabinet.
Blok	Verzoekt de aanbeveling uit het 12e rapport van de Studiegroep Begrotingsruimte inzake de aanscherping van de Fes-criteria uit te voeren.	Kamerstukken II, 2005/06, 30 560, nr. 10 (Voorjaarsnota 2006)	Is aan een volgend kabinet en mogelijk onderdeel formatie.